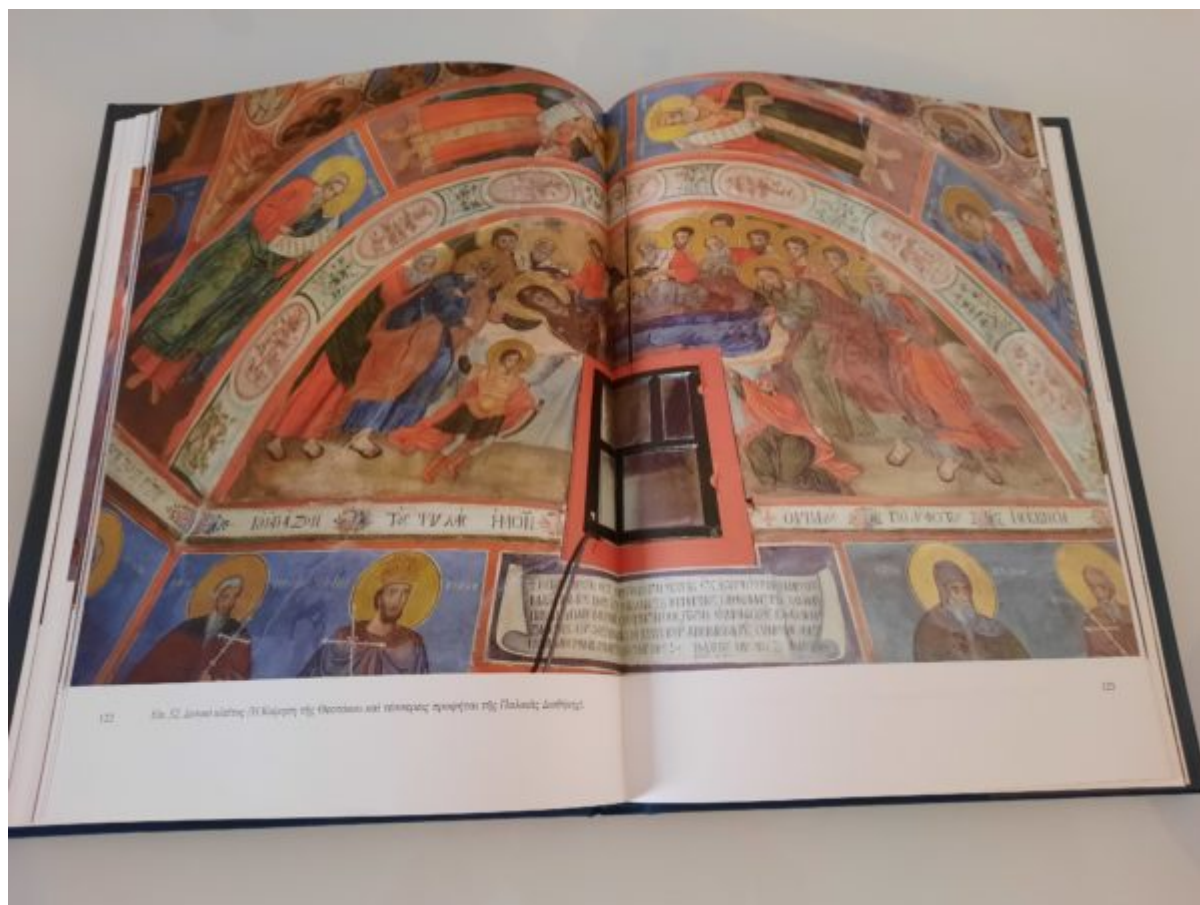

“Οι τοιχογραφίες του παρεκκλησίου του Αγίου Χαραλάμπους”

/ [Αγιορείτικα](#)

Εκδόθηκε εκ μέρους του Γέροντος Ιλαρίωνος μοναχού της Ιεράς Καλύβης του Αγίου Χαραλάμπους, Ιεράς Νέας Σκήτης του Αγίου Όρους, ο νέος τόμος με τίτλο “Οι τοιχογραφίες του παρεκκλησίου του Αγίου Χαραλάμπους”. Παραθέτουμε εικόνες και περιγραφή απο την Έκδοση:

Εικ. 143. Ο Άγιος Νήφων
ὁ Διονυσιαστής.

Εικ. 144. Ἡ Ἁγία Βαρβάρα.

Ὁ Ἐσταυρωμένος καὶ τὰ Λυπηρὰ

Ἔργο ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐπίστυψη τοῦ παλαιοῦ τέμπλου τοῦ παρεκκλησίου εἶναι ὁ Ἐσταυρωμένος καὶ τὰ Λυπηρὰ καὶ ἀποδίδεται στὸν ζωγράφο Ἰάκωβο.

1. Τὸ εἰκονογραφικὸ πρόγραμμα

Τὸ εἰκονογραφικὸ πρόγραμμα τοῦ παρεκκλησίου εἶναι σὲ γενικὲς γραμμὲς τὸ καθιερωμένο ἀπὸ τὸν 16ο αἰῶνα στὰ ἀθωνικά μνημεῖα⁶. Ὁ ζωγράφος ἔχει προσαρμόσει τὴ θεματολογία του στὶς προσφερόμενες ἐπιφάνειες καὶ παρουσιάζει ἕνα εἰκονογραφικὸ πρόγραμμα πλὴρες καὶ μὲ ἀξιοπρόσεκτες ἰδιαιτερότητες. Στὴν κόγχη τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τοποθετεῖται ἡ παράσταση τῆς Ἁγίας Τριάδος (εἰκ. 14) καὶ ὀχι ἡ Πλατυτέρα (εἰκ. 20), ἡ ὁποία μεταφέρεται ὑψηλότερα, στὸ μέτωπο ἐπάνω ἀπὸ τὴν κόγχη. Στὴν κατώτερη ζώνη τῆς ἀψίδας τοποθετοῦνται τέσσερις συλλειτουργοῦντες ἱεράρχες (εἰκ. 15), στὴν κόγχη τῆς Πρόθεσης ἡ Ἁγία Ταπείνωση, εὐχαριστιακὸ θέμα ἀμεσα σχετιζόμενο μὲ τὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ, καθὼς καὶ οἱ διάκονοι Στέφανος καὶ Ρωμανός (εἰκ. 24), ἐνὸς στὴν κόγχη τοῦ Διακονικοῦ ἱστοροῦνται οἱ Ἅγιοι Κύριλλος Ἀλεξανδρείας καὶ Νικόλαος Μύρων (εἰκ. 25, 26). Στὸ ἐσωράχιο τῆς ἀνατολικῆς καμάρας εἰκονίζονται οἱ σκηναὶ τῆς Γέννησης (εἰκ. 27), τῆς Βάπτισης (εἰκ. 28) καὶ τῆς Ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ (εἰκ. 29), καθὼς καὶ τῆς Γέννησης τῆς Θεοτόκου (εἰκ. 30). Ἀνάμεσα στὰ θέματα αὐτὰ τοποθετοῦνται οἱ Πατριάρχες Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ (εἰκ. 48, 49, 50). Ἡ ἐπιλογή τῶν μορφῶν αὐτῶν γιὰ τὴν ἀπεικόνισή τους στὸ σημεῖο αὐτὸ σχετίζεται ἀμεσα μὲ τὸ εὐαγγελικὸ κείμενο τοῦ Ματθαίου (1,2-16), στὸ ὁποῖο τονίζεται ἡ δαβιδικὴ καταγωγὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτονομήτως οἱ Δίκαιοι αὐτοὶ συνδέονται μὲ τὴν Ἐνανθρώπησιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ⁷. Στὶς γενέσεις τῆς καμάρας τοποθετοῦνται οἱ ἱεράρχες Ἅγιοι Σπυρίδων καὶ Γρηγόριος Νεοκαισαρείας (εἰκ. 31,32), καθὼς καὶ οἱ μορφὲς τῶν Ὑψηλῶν Ἀγίων Εὐθυμίου καὶ Γαβριὴλ (εἰκ. 33, 34), ἐνὸς στὸν βόρειο τοῖχο οἱ ἱσαπόστολοι Κωνσταντῖνος καὶ Ἐλένη (εἰκ. 35) καὶ οἱ Ἅγιοι Εὐστάθιος, Θεοπίστη, Θεόπιστος καὶ Ἀγάπιος (εἰκ. 37, 38, 39, 40). Στὸν ἀντίστοιχο νότιο τοῖχο ἀπεικονίζονται οἱ ἱεράρχες Ἅγιοι Ἰγνάτιος Μηθύμνης (εἰκ. 41), Μητροφάνης (εἰκ. 42), Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος (εἰκ. 43), Βλάσιος καὶ Ἐλευθέριος (εἰκ. 44).

6 Γιά τὸ θέμα βλ. Γ. Χρ. Τσιγγάρης, *Οἱ ζωγράφοι Κωνσταντίνου καὶ Ἀθανάσιου ἀπὸ τὴν Κρισητὰ. Τὸ ἔργο τους στὸ Ἅγιον Ὄρος (1752-1783)*, Ἀθήνα 2003, σ. 59-68.

7 Τὸ θέμα ἐμφανίζεται στὴ μοναδικὴ ζωγραφικὴ τῆς παλαιολόγειας ἐποχῆς παράλληλα μὲ τὴν παράσταση τῆς Ρίζας τοῦ Ἰσσοῦ, ἡ ὁποία μορφοποιεῖ ἀρκετὰ τὴν θεολογικὴ ἀντίληψιν γιὰ τὴ δαβιδικὴ καταγωγὴ τοῦ Χριστοῦ. Περαιτέρω βλ. Γ. Παπαμαστοράκης, *Ὁ δαίμονας τοῦ προοῖου τῶν ναῶν τῆς παλαιολόγειας περιόδου στὴ βυζαντινὴ χειρὸς καὶ τὴν Κύπρο, Βιβλιοθήκη τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας*, ἀρ. 213, Ἀθήνα 2001, σ. 252. Πρβλ. Α. Γ. Μαντῆς, *Τὸ εἰκονογραφικὸ πρόγραμμα τοῦ Ἱεροῦ Βήματος τῶν μεσοβυζαντινῶν ναῶν τῆς Ἑλλάδος (843-1204)*, Βιβλιοθήκη Σοφίας Ν. Σαριπλόου 95, Ἀθήνα 2001, σ. 94.

Οι τοιχογραφίες του παρεκκλησίου του Αγίου Χαραλάμπους

Έκδοσις Ιεράς Καλύβης Αγίου Χαραλάμπους, Ιεράς Νέας Σκήτης του Αγίου Παύλου

Η Ιερά Καλύβη του Αγίου Χαραλάμπους της Ιεράς Νέας Σκήτης του Αγίου Παύλου στο Άγιο Όρος κυκλοφόρησε πρόσφατα ένα περικαλλέστατο και προσεγμένο μνημειακό τόμο με θέμα “Οι τοιχογραφίες του παρεκκλησίου του Αγίου Χαραλάμπους”.

Αυτό το σημαντικό έργο εκπονήθηκε από τον γέροντα της Ιεράς Καλύβης του Αγίου Χαραλάμπους, μοναχό Ιλαρίωνα, ενώ την επιστημονική κατάρτιση του επιμελήθηκε ο καθηγητής Γεώργιος Τσιγάρας.

Το έργο προλογίζει ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος, ως επίσης και ο Καθηγούμενος της Ιεράς Κοινοβιακής Μονής του Αγίου Παύλου Αρχιμανδρίτης Παρθένιος.

Ο τόμος αποτελείται από 222 σελίδες και χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα πλούσιος σε φωτογραφικό υλικό υψηλής ευκρίνειας, συνοδευμένος από αντίστοιχες εικονολογικές παρατηρήσεις και σχετικές ιστορικές αναφορές. Γίνεται έναρξη με τον βίο του Αγίου Χαραλάμπους και παρατίθενται ιστορικά και άλλα στοιχεία για την εν λόγω Ιερά Καλύβη. Ακολούθως, στο κύριο μέρος του τόμου, ξεδιπλώνεται το εικονογραφικό πρόγραμμα και αναλύονται οι τοιχογραφίες και οι φορητές ιερές εικόνες του ναού που χρονολογούνται περί τις αρχές του 19ου αιώνα.

Εν κατακλείδι, το έργο ολοκληρώνεται με αναφορά στον γέροντα του μοναχού Ιλαρίωνος και Προηγούμενο της Ιεράς Μονής του Αγίου Διονυσίου, Αρχιμανδρίτη Χαράλαμπο Διονυσιάτη (1910-2001) στον οποίο είναι και αφιερωμένος ο παρών τόμος. Ο μακαριστός γέροντας Χαράλαμπος διετέλεσε πνευματικό τέκνο του Αγίου Ιωσήφ του Ησυχαστού (1897-1959), που ως γνωστόν άφησε ανεξίτηλο το στίγμα του στην αναζωογόνηση του σύγχρονου αγιορείτικου μοναχισμού.